

8. osztály

Tanári példány¹

10. óra

1. a. Egy – egy sorban ugyanannak a színek a különböző árnyalatait jelölik az összetett szavak előtagjai. Írd be a megfelelő szín nevét!²

1. páva-, azúr-, király,-: _____ 2. ében-, holló-, korom:- _____

b. A felsoroltak közül melyik utótaggal egészíthetjük ki a hiányos összetett szavakat úgy, hogy a meghatározások megfelelő jelentést kapjanak?³

Lehetséges utótagok: avatott, barbár, képzetlen, irodalom

- szak _____ = a szakmájában képzett személy, akit saját szakterületének kérdésein kívül más nem érdekel.
- szak _____ = hozzáértő, a témát jól ismerő, abban kellően jártas.

2. Gyakori nyelvhelyességi hiba, hogy két szólást összekeverve használnak. Írd le helyes alakjukban a szólásokat a megadott jelentések szerint!⁴

A helytelen alak	A helyes alakok	Jelentés
<i>Lándzsát tör felette.</i>	<i>Lándzsát tör mellette.</i>	<i>Harcol érte, megvédi.</i>
	<i>Pácát tör felette.</i>	<i>Kemény ítéletet mond.</i>
Kifelé áll a szénája.		El fogják bocsátani.
		Nincs rendben valamely ügye.
Vaj van a füle mögött.		Bűnös valamiben.
		Eltitkol valamit.

¹ A feladatlap vegyesen tartalmaz feladatokat (logikai, szólás – közmondás, vers, fogalmazás).

² Önálló feladatmegoldás javasolt rövid idő alatt (bevezető feladat).

³ Itt érdemes a kimaradt utótagok jelentését is szóban megbeszélni.

⁴ A szólás – közmondás szokott a legnehezebben menni a központin, érdemes közösen megbeszélni a feladatot.

3. Fogalmazd meg egy- egy mondattal, az alábbi szólások jelentését!⁵

a. Mintha a föld nyelte volna el.

b. Ki se látszik a földből.

c. Ég a föld a talpa alatt.

d. Mintha földbe gyökerezett volna a lába.

e. Csak úgy reng alatta a föld.

4. Válaszd ki az alábbi szó szerkezeteket a mondatból! Írd őket a pontsorra!

A földrajzi felfedezések miatt át kellett rajzolni a térképet.

a. okhatározós szó szerkezet: _____

b. tárgyias szó szerkezet: _____

c. jelzős szó szerkezet: _____

5. Egy – egy mondatban fogalmazd meg, hogy mi a jelentésbeli különbség az alábbi mondatpár tagjai között! Melyik információt emelik ki a mondatok?

a. Délután 4 órakor kezdődnek a színház gyerekeknek szánt előadásai.

b. A színház gyerekeknek szánt előadásai délután 4 órakor kezdődnek.

⁵ Az e. feladatnál mondjuk el, hogy sértő kifejezést nem írhatnak! Tipikus hiba szokott lenni.

6. Keress a versrészletből egy – egy példát a megadott szempontok szerint!⁶

Erdőszélen nagy a móka, multság,
iskolába gyűlnek mind a nyulacsókák.
A tanító ott középen az a nyúl,
kinek füle leghosszabbnak bizonyul.
Kezdi az oktatást egy fej káposztával,
hallgatják is tátott szájjal.
– Az egymást tapasztó
táposztó
levelek képezte káposzta
letépett
levelein belül tapasztalt betétet,
mely a kopasztott káposzta törzse,
úgy hívják, hogy torzsa.

(Romhányi József: Nyúliskola)

- összetett szó, utótagja határozóragos főnév: _____
- befejezett melléknévi igenév, az alliteráló rímű szópár első tagja: _____
- melléknév, jellel és határozóraggal: _____
- mély hangrendű, képzett, többes számú főnév: _____
- rokon értelmű főnevek: _____

7. Mi a különbség a következő szókapcsolatok és összetételek jelentése között?

Alkoss velük mondatokat!⁷

- a. olasz tanár – olasztanár

- b. tejfölös szájú – tejfölösszájú

- c. drága kő – drágakő

⁶ Ami magyarázatra szorulhat a feladatban: mély hangrend, alliteráció.

⁷ Emeljük ki, hogy mindenképpen olyan **rövid mondatot írjanak, amelyből világosan kiderül a szó jelentése!**

8. Milyen közmondásokra ismersz rá? Egészítsd ki a megadottakat egy-egy hiányzó szóval, majd írd a táblázatba a jelentéseknek megfelelő nagybetűt! Vigyázz, egy meghatározáshoz nem tartozik nagybetű!

- A) Jobb ma egy, mint holnap egy
- B) Egyik, másik
- C) nem lesz
- D) Ajándék ne nézd a

a közmondás betűjele	a közmondás jelentése
	Az igazi ajándékot kérés nélkül adják.
	A rossz természet nem változik meg.
	Egyformák.
	Többet ér a biztos kevés a bizonytalannál.
	Nem illik az ajándékot lebecsülni.

9. a. Írd le mit reklámoz, és miért humoros ez a kép! (Eat ham = Egyél sonkát)

b. Írj egy mondat, amivel te reklámoznád ezt a terméket!
